

Dr. James Barry'nin gizli yaşamı

Edward Fryer ve Avuka Reardon bu iş için gerekler -tavsiye mektupları mak üzere- hazırlarlar. İsrak da annesinin ressam kek kardeşi yani dayısının

Bazı insanlar öldükten sonra ünlü olurlar. Dr. James Barry de bunlardan birisi. Bir insanın çocukluk hayalini gerçekleştirmek için ne büyük fedakârlıklara katlandığını gösteren örnek bir yaşam öyküsüne sahip olan Dr. Barry, dünya tıp tarihi için ilginç bir kişiliktir.

Dr. Serhat Totan

Dünya tıp tarihine adını yazdıran İrlanda doğumlu, İngiliz ordusu mensubu Dr. James Barry belki de tüm tıp tarihi içinde en ilginç hikâyesi olan kişilik olsa gerek. Çocukluk hayali olan hekimlik için yanıp tutuşan James liseyi bitirir bitirmez, 1809 yılında elinde birkaç referans mektubu ile Edinburg Üniversitesi Tıp Fakültesine başvurur ve okula kabul edilir. Okul yaşamı boyunca kısa boyu, ergenliğe ulaşmamış bir erkek çocuğu görünümü ve ince sesi ile ilgi odağı olmuş, hatta okulun sonunda her ne kadar çalışkanlığı ve inatçılığı ile göze girmiş olsa da, bu çocuksu görünümü sebebiyle hekimlik yapacak olgunlukta olmadığı görüşünde olan birkaç hocası tarafından mezuniyetinin birkaç yıl ertelenmesi dahi önerilir. Devreye giren o dönemin Buchan bölgesi Kont'u David Stuart Erskine tarafından desteklenen James'in sonunda mezun olması sağlanır. Mezuniyeti sonrasında da çalışmalarına aralıksız devam edip 1813 yılında İngiltere'de cerrahların yeterlilik belgesi gibi görülen "Royal College of Surgeons" diplomasını alır. Artık diplomalı bir hekim ve yetkin bir cerrah olduğu tescillenmiştir.

Halk sağlığı ile ilgili

Doktor olarak önce kısa bir süre Plymouth'daki askeri hastaneye ardından da 1816'da Cape Town, Güney Afrika'ya gönderilir. Bölge Valisi Charles Somerset ile tanıştıktan bir süre sonra bölgenin en önemli sağlık personeli haline gelir. Çalışkanlığı ve halk sağlığına verdiği önemle oradaki İngiliz kolonisinde müfettiş yapılır. Halkın temiz suya ulaşmasındaki olağanüstü çabaları çok takdir toplar. Bu sırada Vali'nin kişisel hekimliğini de üstlenir. Artık neredeyse aileden biri gibidir. Ancak 1826 yılında Vali ile arasında homoseksüel ilişki iddiası oldukça sansasyonel bir şekilde patlak verir. O dönemde cezası ölüm olan bu suçlamadan her ikisi de beraat etse de Vali'nin siyasi yaşamı bir daha düzelmeyiz.

Yine aynı zamanlarda ünlü işadama Thomas Munnik'in eşi doğum sırasında problem yaşar ve doğum bir türlü gerçekleşemez. O döneme kadar Avrupa'da altı adet sezaryen doğum denenmiş, fakat anne ve bebeğin her ikisinin de sağ kaldığı sezaryen olmamıştır.

İlk sağlıklı sezaryen

İşin daha dramatik tarafı Dr. Barry bu doğumların hiç birisine şahit olmamıştır. Fakat bir cerrah içgüdüleriyle hemen karar verir ve sezaryeni yapar. Güney Afrikanın ilk sezaryen doğumu ve anne ile bebeğin sağ kaldığı dünyadaki ilk birkaç sezaryenden biri olur. Sağlıklı bir erkek çocuğu dünyaya gelir ve adı James Barry Munnik olarak konur. Dr. Munnik'in şerefine aile bir yüzyıl kadar çocuklarına ön isim olarak James Barry adını koyarlar. Hatta bu aileden gelen gelen James Barry Munnik Hertzog, 1924 yılında Güney Afrika başbakanı olur. Dr. Bar-

ry 1828 yılında başka bir ordu görevi ile Güney Afrika'dan ayrılır. Ardından sırasıyla Mauritius, Jamaica, St. Helena, Leeward ve Windward adaları görevlerine gider. Bu sırada sarı hummaya yakalanır ve İngiltereye geri döner. İyileşince 1846'da Malta'ya gönderilir. Malta'da özellikle 1850 yılında çıkan kolera salgınında çok önemli çalışmaları bulunur. Kendine Malta ileri gelenleri arasında ayrıcalıklı bir yer edinir. 1851'de Korgeneral rütbesi ile Korfu adasına, o bölgedeki birlikleri denetlemek üzere gönderilir.

Florence Nightingale ile Selimiye Kışlası'nda

Bu sırada Kırım Savaşı patlak verir ve oradan da Kırım'a gider. Yaşamının bu kısmı ile ilgili fazla ayrıntı olmamakla birlikte, Kırım Savaşı sırasında Kırım'da olan ve daha sonra İngiliz askerlerine tahsis edilip hastane olarak kullanılan Selimiye Kışlası'na (Scutari Hospital) görevli giden Florence Nightingale ile İstanbul'da tanışır.

1858 yılında İngiliz ordusunda doktor olarak gelinebilecek en üst seviye olan tüm askeri hastanelerin yöneticisi unvanını alır ve Kanada'ya gönderilir. Fakat yaşamının çoğunluğunu sıcak iklimlerde yaşamış olan James Barry için Kanada soğuğu sağlığına iyi gelmez. Sarı humma atakları yeniden başlar, sık sık bronşit olur. Nihayetinde 1 yıl sonra Londra'ya geri döner ve Tıbbi Komite tarafından isteği dışında emekliye sevk edilir. 6 yıl sonra 1865 yılında da dizanteri sonucu evinde ölür.

Sır açığa çıkıyor

Ölmeden önce üzerindeki giysileri ile olduğu gibi defnedilmesi, kesinlikle soyulmamasını vasiyet eder. Ancak evde çalışan hizmetçi ve aynı zamanda da ebe olan Sophia'nın bu isteğe uymaması müthiş bir sır açığa çıkararak. Yatağında yatmakta olan Dr. Barry'yi, cenazeye hazırlamak üzere giysilerini çıkarınca gerçekle yüzleşilir. Dr. James Barry bir kadındır ve bunun ötesinde doğum yapmış bir kadındır. Bu bilgi, tüm kraliyet tıp camiasına adete bomba gibi düşer. Herkes işin aslını merak etmektedir. Sır gibi geçen elli yılı bir çırpıda açıklayabilmek elbette mümkün değildir. Çok farklı spekülasyonlar ve senaryolar anlatılır.

James Barry aslında 1789 yılında İrlanda'da doğmuş ve Margaret Ann Bulkley adı ile kayıtlı bir kız bebektir. Liseyi bitirene kadar ailenin kızı olarak yaşamını devam ettiren Margaret'in tek amacı doktor olmaktır. Karakter olarak azimli, kafasına koyduğunu yapan, inatçı bir kız olan Margaret'in hayallerinin önünde önemli bir engel vardır. O yıllarda hekimlik sadece erkek işi olarak kabul edilmektedir. Kadınların tıp fakültesine girmesi mümkün değildir.

Fakat hekimliği kafasına koyan Margaret, kendisini taniyan ve başaracağına inanan birkaç aile dostundan alacağı yardımla yaşamının macerasına atılır. Dr.

James Barry'yi alır. 30 Kasım 1809'da evinde Margaret olmamak üzere ayrılır.

Buraya kadar çözümlenebilmiş bulmacanın da halen tam olarak bilinmeyen gizleri mevinin neğini ölümü sonrası karn derisinde olan getirdiğinin belirtisi deri çatlakları ve bu doğumun net değildir. Margaret'in küçük kız kardeşi aslında ailenin gizlediği Margaret'in kızı olduğunu yener olduğu gibi, doktor olarak Güney Afrika'da çalıştığı dönem ilişkiye girdiği o dönemin valisi Somerset'in pe Town'dan uzaklaştığı ve ölüm doğum yapıp da yine James Barry olarak işinin başına dönmesi bir söylentiler de olmuştur. Son olarak James Barry hermafrodit yani çift cinsiyetli olabileceği iddiası da dileme gelmiştir. Ancak ispatlanması bunca zamana mümkün olmamıştır.

Çalışma hayatına giren kadın mücadelesi

Yukarıda görüldüğü üzere kadınların toplumsal yaşam içindeki mücadelesi, meslek sahibi olmaları, eğitim almaları, çalışmaya girmeleri, topluma katkıya uğramaksızın yaşayabilmeleri çok büyük başarılar ve özveriler sonucunda olmuştur. Tarih içinde kadınların yaşamı değişmiş, kadınların yerinin artmasıyla çalışmada kadının daha fazla yer almasını sağlamaları kadınların dünyada istenilen rolüne geldiği söylenemez. Eski yet kavramı "sex" sözcüğüne eklenirken bunun biyolojik olduğu ve sonunda da toplumun rolünü biyolojik farklılığa göre belirlemek için kısıtlanacağı görüşünden yola çıkarak

Oakley, 1972 yılında "Sex, Gender and Identity" isimli kitabında "gender" kavramını sosyolojik olarak tanımlamış ve bu kavramla kadın ile erkekçi biyolojilere dayalı ayırmak yerine toplumsal olarak farklılık bölünmesini ifade etmiştir.

Kadınların tarihteki mücadelesine ve çeşitli kurumların desteği ile elde edilen kazanımlara, geçmişe göre her geçen gün daha fazla katkı sağlanmaktadır. Fakat toplumsal yaşam içindeki ret, şiddetten korunma, eğitime ulaşmada fırsat eşitliği hakları gibi daha birçok ulaşılmaması gerektiği def olduğu bilincinde olmalı ve kadının günümüzde bu hakları emekle edindiği haklarının korunması için her bireyi sorumluluğunun farkında olmaları

<http://www.ed.ac.uk/medicine-vet-medicine/about-us/james-barry>

<https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC1834262/pdf/canmedaj01364-0118.pdf>

Foster, Sarah, "Margaret Ann Bulkley (James Barry) (1789-1865)". Embryo Project Encyclopedia (2017-02-1940-5030 <http://embryo.asu.edu/handle/10776/11409>)

<https://www.theguardian.com/books/2016/nov/10/ry-a-woman-ahead-of-her-time-review>

Oakley, Ann (1993) [1972]. Sex, gender and society. Arena, published in association with New Society.